

PROPRIETAR-DIRECTOR

AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TARNAVA MICĂ

INSERATE

Conform regulamen. de a-
plicare a tarifului comer-
cial, categoria V.

REDACTOR

DUMITRU NEDA

Foale înscrise în Registrul de
Publicații al Trib. Târnava-Mică
sub Nr. 2—1938.

ABONAMENTE

Pe un an . . . 250 Lei
Pe 6 luni . . . 150 Lei
Pentru străinătate 750 Lei

Unirea

Foale bisericescă-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Hristos în mijlocul nostru!

(+). Roma sf. Petre face destul tuturor nevoilor sufletești ale binecredincioșilor. Trebuie numai spuse lipsurile și dorințele.

Bine știind acest lucru, Preasfințitul episcop român unit al Orăzii a cerut dela Sf. Părinte să fie înzestrat cu indulgențe salutale creștinesc: „Hristos în mijlocul nostru” și răspunsul: „Este și va fi.” Care cerere a și fost satisfăcută cu degrab. Forurile competente au înaintat adecă numaidecât Sf. Părinte scrisoarea Nr. 2379—1942: Beatissime Pater, Hodiernus Episcopus Magno Varadiensis Romanorum, ad pedes Sanctitatis Tue provolutus, humiliter petit aliquam Indulgentiam in favorem Romanorum ritus byzantini, qui se invicem salutaverint sub formula: „Hristos în mijlocul nostru” — „Este și va fi”. Et Deus etc. La care, în ziua de 11 Maiu 1942, s'a primit răspunsul: Sacra Paenitentiarum Apostolica propositis precibus respondet: Provisum per concessionem generalem. (cfr. Preces et pia Opera Indulgentiis ditata, ed. 1938, n. 647).

Locul indicat, din lucrarea Preces et pia opera, etc., precizează, după salutul latinesc: Laudetur Iesus Christus, și unul franțuzesc, că se concede credincioșilor, de câte ori se vor saluta cu una din acele formule, ori cu altele asemuitoare, (prin urmare și cu: Hristos în mijlocul nostru!), de fiecare dată câte o indulgență de 300 de zile (firește că atât pentru salut, cât și pentru răspuns), iar celor ce respectă o lună întreagă această obișnuință cucernică se spovedesc și se împărtășesc și recitează după aceea și anumite rugăciuni la intențiunea Sf. Părinte (de regulă: 6 Tatăl Nostru, 6 Născătoare și 6 Mărire Tatălui. Și acum) li-se dă indulgență plenară.

Ne bucurăm din inimă că s'a ajuns la această precizare oficială. Prin „Unirea” și „Cuvântul Adevărului” s'a cerut de mult să se facă pașii necesari ca și rugăciuni de-ale Ceaslovului, de-ale Liturghierului și de-ale celorlalte cărți de rânduală bisericescă să fie înzestrate cu indulgențe. Dar s'a tot amânat. Acum însă începutul în bine s'a făcut. Rămâne să se porceadă mai departe, cerându-se acelaș favor ales și pentru alte alcătuiuri euhologice, cum e Impărate ceresc; Cela ce în toată vremea și în tot ceasul; Acaftistul; Paraclisul și altele multe. Căci, Doamne, mare lipsă avem de înduhovnicire. Și rugăciunea săvârșită cu drag și cu luare aminte, cum trebuiesc săvârșite rugăciunile cu cari avem de gând să câștigăm indulgențe tocmai această lucrare o îndeplinește. E știut doar că pentru aceasta se rețere ca toate cuvintele rugăciunilor din chestie să se reciteze distinct, cu graiul și cu toată luarea aminte, altfel necâștigându-se harul special legat de ele.

HRISTOS ÎN MIJLOCUL NOSTRU!

Nedreptățiri jignitoare

— După Sibiu, Bucureștii. — După Albina, Academia —

Va rămânea izbit onorabilul nostru cititor de fraza ce urmează:

Evidenta prosperitate din prezent a Sibiului unitofob se poate atribui în bună parte Bisericii unite.

Ci oricât de îndrăsneață ar părea această frază, ea acopere pura realitate.

Cum?

Este în deobște cunoscut că Sibiul ortodox, până la întemeierea băncii Albina, o ducea greu, și a început să-i meargă bine deodată ce prospera și banca. Cine are îndoieli în această privință, n'are decât să consulte tabloul ajutoarelor pe cari le-a distribuit această bancă, tablou ce se anexează la bilanțul ei anual, și va fi nevoit să constate că aceste ajutoare au fost distribuite în tot lungul timpului aproape numai instituțiilor ortodoxe din Sibiu, și să constate că odată cu această distribuție, — care potrivit vremilor a fost în fiecare an foarte însemnată — și aceste instituții ortodoxe au prins a progresa foarte frumos.

Ei bine, la întemeierea Băncii Albina, a contribuit în mod hotărâtor și capitalul Bisericii unite.

Este adevărat că această Biserică încetul pe încetul și tot mai mult a fost dată la o parte dela conducerea acestui eminent institut financiar, până într'atât că astăzi nu mai are nici un reprezentant în consiliul ei de administrație. Dar ce să vă mirați, când nu acesta este primul caz, când, pe malurile Cîbinului, „Fapta bună” nu vrea să știe de buna ei soră „Recunoștința”. Și de altfel orb e acela ce nu vede că Sibiul de o vreme încoace se întrece cu gluma, în această privință, și tot el e de către pădure.

Incaltea, dacă micile sale afaceri și le-ar limita la Sibiu! Dar nu și le limitează. Dimpotrivă, caută pe toate căile și cu toate mijloacele a le înstăpâni în țara întreagă. În special în Capitală.

Sunt multe cazurile în cari se poate recunoaște lucrătura Sibiului. Multe și odioase, și desgustătoare chiar, prin faptul că încearcă să monopolizeze și dragostea de neam și țară, deodată cu credința și știința românească, pretinzând că dacă aceste nu poartă marcă sibiană, nu au drept de existență.

Din multele cazuri, cel mai proaspăt e cel dela Academie, unde în ultima ei sesiune a fost ales membru activ al Inaltului For și Episcopul Nicolae Colan.

Ei bine, credem că această alegere este cu totul nepotrivită, din simplul motiv că activitatea sa științifică literară nu justifică. Fiindcă cele câteva articolașe de gazetă ori

revistă ale alesului nu pot constitui un titlu de a face parte între membrii ordinari ai Academiei, ai acelei academii, a cărei singură glorie ar trebui să fie că membrii ei au la activul lor o bogată, ori cel puțin rodnică, activitate științifică, indiferent pe care teren.

Și de fapt nici nu această activitate a format secretul care a dus la alegerea de membru ordinar al Episcopului ortodox dela Cluj. Și din acest motiv, presa sibiană nici nu caută să-și întemeieze justificarea alegerii cu un astfel de argument, căzut pe semne în desuetudine la venerabila noastră Academie. Justificarea, ori motivarea acestei alegeri, e cu totul alta. Și anume ea îmbracă armura cea mai emfatică, și — fiindcă astfel se poate crea caz de precedență și pentru alte alegeri similare dar degradante ale înaltei Instituții — și mai fără obraz:

„Personalitatea Episcopului Nicolae Colan rezumă actualmente senzul unei întregi aspirații naționale... realizează tipic evoluția întregii societăți ardelenice, ...Episcopul Colan, e astăzi arhiereul luptător, al țării rămase dincolo de graniță”. Și mai departe: „Episcopul Nicolae Colan mai rezumă în ampla sa personalitate și un argument, nu numai o armă... Iar Academia Română prin alegerea lui în rândul membrilor ei activi, a consfințit în primul rând nu pe omul științific, cât pe cel ce rezumă conținutul istoriei teoretice: poporul”.

Dar, cu această argumentație, cu această motivare falaciosă, pot fi aleși membri activi ai Academiei sute de personalități dintre românii din Ardealul cedat, fiindcă, slavă Domnului, sunt mulți acei ce rezumă și lucrează la realizarea aspirațiilor noastre naționale, precum tot sute de personalități pot să reprezinte poporul nostru ardelenesc. Și de aceea ne întrebăm: nu ar fi fost oare mai corect a se alege, de pildă, episcopul unit Iuliu Hossu, deoparte fiindcă e cel mai vechiu episcop român — are tocmai 25 ani de fructuoasă activitate arhierească —, și de altă parte ar reprezenta imenza majoritate a poporului românesc din teritoriul cedat, și care popor e unit (un milion 1.000.000 de suflete, față de două sute de mii)? De ce a trebuit Academia să jignească atât de fără rost și atât de profund această majoritate de 800.000 de români uniți, când de aci înainte tocmai pe umerii lor zace acolo tot secretul rezistenței naționale?

De ce? Răspunsul e simplu: Pentru că Academia s'a lăsat convinsă a primi nefasta sugestie a Sibiului.

Venerabila noastră Academie însă a mai avut ocazia să facă experiența ascultării, de

șoaptele sibiene. Iar de cumva a uitat ne permitem a-i aduce aminte: când a ales între membrii activi pe Vasile Mangra. Nefericită a fost inspirația de atunci, pe cât de nefericită este cea de acum.

Regretăm deci profund abaterea Academiei noastre dela norma, singură justificată și singura înțeleasă de toată lumea, de a-și alege membri activi în baza altui criteriu decât al activității științifice.

Și sperăm, că după aceste două cazuri, cel puțin în viitor, nu se va lăsa convinsă a se abate.

Adaugăm doar atât că soluționarea acestei probleme s'ar fi putut face mult mai norocos dacă episcopul Colan ar fi fost ales membru de onoare, și dacă alături de Preașfinția Sa, în aceeași calitate, ar fi fost ales și un episcop unit din Ardealul cedat.

G. Dănilă

Rânduială pentru vremea războiului. Timpul excepțional al războiului reclamă măsuri excepționale. Preaven. Ordinariat arhiepiscopesc de Alba-Iulia și Făgăraș, cumpănind împrejurările de azi, a ținut să rânduiască celea ce urmează:

(...) „Am hotărât, și această hotărâre o aducem la cunoștința tuturor preoților noștri, cărora le poruncim și le îngăduim, ca atunci când este nevoie, în toila lucrărilor câmpului, astfel să fixeze timpul sfintei liturghii, încât credincioșii să poată împlini și porunca Bisericii, și să poată avea, în zilele acelea de Dumineci și sărbători, răgaz cât mai mult și pentru muncile urgente dela câmp.

Insuși Conciliul Provincial III prevede limpede că sfânta liturghie se poate celebra din zorii zilei începând, așa cum vor cere împrejurările locului (Titl. III, cap. I, p. 7) — până la amiază. — Prin urmare, dacă preotul de acord cu sentimentul general al credincioșilor, va socoti, că este potrivit ca în anumite Dumineci și sărbători Sf. Liturghie să se slujiască cât mai de timpuriu. Noi nu putem avea nimic împotriva, ca acest lucru, în chip excep-

țional, așa să se facă, vestind însă mai înainte credincioșilor acest lucru.

Iar acolo unde ar fi cazul — odată ori de două-trei ori în cursul verii, — ca să se simtă nevoia de a se celebra două Liturghii, pentru credincioși, una des de dimineață și una la ora obișnuită, să se știe că, prin aceasta, pe durata războiului, facultăm ca în aceeași biserică, să se poată face și două liturghii în aceeași zi, mai ales acolo unde se găesc mai mulți preoți. Iar în caz de lipsă, dacă binele spiritual urgent al credincioșilor ar pretinde-o, acolo parohul, dacă este numai singur, să poată celebra și de două ori în aceeași zi (vezi Conc. prov. Titl. III, Cap. I, p. 8.) ținând seamă de cele rânduite în Instrucțiunea pentru binaștinea sfintei Liturghii, care se găsește la sfârșitul Liturghierului tipărit la 1931“.

Corul Armatei la Blaj

În general, turneele de propagandă cu caracter oficial nu se impun atenției publicului din provincie, fie din cauza elementelor de mână a doua cari prin diferite mijloace josnice se înscriu pe afiș, fie că deși sunt afișate nume ilustre, reprezentându-se piese de mare ansamblu cu un număr restrâns de persoane, publicul nu odată încearcă mari decepții în așteptările sale.

În ultima vreme, lucrurile par să se fi schimbat în bine. Când afirmăm aceasta ne gândim mai ales la turneul de propagandă al Operei Române din București, care cu întregul personal de cântăreți, instrumentiști, cor și balet, a delectat acum de curând publicul din Brașov și Sibiu, pregătit în prealabil pentru acest eveniment; și ne gândim la turneul ce-l face acum prin țară „Corul Armatei“, care numără între membrii săi un total de 60 persoane dintre cele mai talentate, mai toți fiind profesori de muzică, dirijori sau cân-

tăreți de profesie, ieșiți din înalte școli de muzică.

Punându-le alături, nu vrem să spunem că prestația artistică a „Corului Armatei“ ar egala pe cea a Operei Române, ci numai atât că acestea două, deși sunt în turneu oficial, nu fac numai propagandă națională ci și propagandă pur artistică, prin realizările de înaltă valoare artistică cu cari s'au prezentat și se prezintă în fața publicului.

Pentru aceasta, Opera Română a și fost elogiată la timpul său de presa locală din Sibiu și Brașov, iar acum, ori pe unde trece, caravana Corului Armatei storce binemeritate aplauze. Noi mai adăugăm că din p. d. v. subiectiv propaganda Corului Armatei este mai importantă, ea extinzându-se pe tot întinsul țării.

Nu este locul să înșirăm aci felul cum a luat ființă acest cor, câteva indicații fiind date în Nr. 28 al acestei gazete.

Nu putem tăcea, însă, faptul că această înjghebare corală este meritul personal al dirijorului corului *Serg. t. r. Prof. I. Țiculescu*.

Acesta, în cadrele Secției de Propagandă a Marelui Stat Major, cu toată greutatea zilelor de azi, a realizat un cor de 60 persoane, ce face cinste nu numai armatei ci și mișcării muzicale a țării.

Deși are sub bagheta sa 60 de voci alese, dirijorul știe cum să le proporționeze, contopindu-le într'o singură voce de ansamblu. Și deși de curând înființat, Corul Armatei se prezintă ca ceva întreg, omogen și bine încheșat. D. I. Țiculescu dirijază cu multă mlădiere și precizie. Motivele importante aflătoare la diferite voci sunt bine reliefate. Fraza îngrijită, iar acolo unde fraza melodică nu acopere perfect pe cea literară, prin legarea perioadelor melodice, mai ales printr'o dicțiune clară, textul ajunge să fie bine înțeles.

Pe alocurea s'ar simți nevoia unei reliefări mai pronunțate a basului, acesta fiind fundamentul armonic al edificiului

FOIȚA „UNIRII“

Augustin Bunea și Academia

de Iosif E. Naghiu

În primăvara anului 1901 Augustin Bunea e propus membru corespondent al secțiunii istorice a Academiei Române¹⁾. Pe baza raportului lui Atanasie Marienescu este ales cu 16 voturi²⁾, contra 8. În ședința din 20 Martie At. Marienescu spune despre Augustin Bunea³⁾ că este canonic greco-catolic la Blaj și unul din cei mai învățați și mai activi membri ai clerului român-unit de peste Carpați. A dezvoltat o frumoasă activitate literară pe terenul istoriei bisericești. La 1893 a publicat scrierea: Cestiuni din dreptul și istoria bisericii unite, la 1890 a publicat Biografia Mitropolitului Vancea. Scrierea sa principală însă este: Episcopul Ioan Inocențiu Klein (1728-1751) publicată la 1900. — Canonicul blăjan mulțumește Academiei pentru distincția acordată⁴⁾. În ședința din 23 Martie 1901 e și Bunea⁵⁾ printre cei propuși pentru premiul Statului — Eliade Rădulescu. Neîntrunind majoritate, canonicul Augustin Bunea nu obține marele premiu.

¹⁾ Desbateri. Seria II, vol. 23, p. 188. ²⁾ Idem — p. 200. ³⁾ Idem p. 225.

⁴⁾ Idem — vol. XXIV, p. 3. ⁵⁾ Idem — XXIII, p. 189

În sesiunea de primăvară a anului 1903 Augustin Bunea prezintă spre premierie: „Vechile episcopii românești a Vadului, Geoagiului, Silvașului și Bălgradului“ (Blaj, 1902, ⁶⁾ G. G. Tocilescu e de părerea că această operă nu trebuie premiată, dar propune pentru premiul Adamachi lucrarea⁷⁾: „Episcopii Petru Pavel Aron și Dionisie Novacovicu“ sau „Istoria Românilor Transilvăneni dela 1751 până la 1764“ (Blaj 1902).

În ședința din 27 Mai 1909 S. Kalinderu propune pe canonicul Augustin Bunea⁸⁾ membru activ al Academiei Române.

— „Am onoare a propune pe Părintele Augustin Bunea, membru corespondent, ca membru activ. Canonicul Augustin Bunea și-a făcut studiile la Brașov, la Blaj și la Roma. Dela 1886 până astăzi desvoaltă o activitate încordată și neadormită atât pe terenul bisericesc, cât și pe al culturii naționale: ca profesor de teologie, ca orator bisericesc și mai presus de toate ca cercetător și scriitor de istorie națională, cu deosebire bisericească. Pe acest din urmă teren, scrierile Părintelui canonic Bunea, atât prin numărul cât și prin calitățile lor științifice, i-au câștigat un loc de frunte între istoricii români contemporani. După scrierea asupra Arhiepiscopului și Mitropolitului contemporan Ioan Vancea, părin-

⁶⁾ Idem — vol. XXV, p. 412-416.

⁷⁾ Idem — Ibidem — p. 416-417.

⁸⁾ Idem, vol. XXXI, p. 201-203.

tele Bunea a publicat o întreagă serie de lucrări asupra istoriei bisericii Românilor de peste Carpați. La 1893 a publicat un volum de Cestiuni din dreptul și istoria bisericii unite, la 1900 scrierea despre Episcopul Inocențiu Micu Klein (1728-1751) continuată la 1902 în scrierea despre Episcopii Petru Paul Aron și Dionisie Novacovicu sau Istoria Românilor transilvăneni dela 1751-1764. În aceste două lucrări se expune — în lumina unei largi cercetări de documente, în mare parte necunoscute — povestirea frământărilor, adesea sângeroase, din întâia jumătate a secolului XVIII, cari au însoțit năzuințele Românilor de a se ridica la independența bisericească și la o situație politică, care să le permită a-și desvolta cultura lor națională. Întâia din aceste două scrieri a fost foarte favorabil apreciată în sânul Academiei la 1901. Raportul Comisiunii premiilor din acel an (dl Tocilescu) încheie darea de seamă despre această scriere cu următoarele cuvinte: „Cartea Canonicului Bunea este din acele cari, odată luate în mână, trebuiesc citite și studiate dela început până la sfârșit. Această carte este un capitol al lungilor suferințe ale neamului românesc, dealungul veacurilor, scris cu inimă și cu minte de Român, ba chiar scris cu lacrimi și suspinuri. Deaceea subscrisul, ca un omagiu adus memoriei Episcopului Klein, uneia din figurile cele mai mari ale românimii, memoriei unuia din bărbații cei mai îndrăzneți și mai

sonor clădit de celelalte voci, mai ales la piesele scrise în stil armonic. Această evidențiere a basului ar fi o contrabalansare a excelentelor voci de tenor.

Oricum, buna interpretare dată pieselor, precum și aplauzele călduroase ale publicului îl îndreptățesc pe d. I. T. să guste plăcerile unui mare succes.

Din partea întâi a programului relevăm ca punct de greutate: *Altarul Mănăstirei Putna* de C. Porumbescu, partea de solo fiind susținută cu multă prestață de Serg. t. r. M. Buciu, dela Opera Română, care posedă, o voce profundă, plină și intensă. Au urmat: *Heruvicul și Răspunsurile mari* de G. Cucu, *Balada Iancului* de V. Vasilescu și cor din opera *Ernani* de G. Verdi.

Partea a doua a programului a fost încredințată unor soliști vocali și instrumentiști. Serg. t. r. Sp. Dumitrescu, tenor la Opera Română, a cântat: *Imn Conducătorului*, iar Sublt. I. Geantă a interpretat la vioară: *Menuet de Haydn*, celebrul *Vals de J. Brahms* și *Balada lui C. Porumbescu*. La d. I. G. virtuozitatea este unită cu un frumos simț artistic. Serg. t. r. M. Buciu a cântat cu multă artă un *cântec oltenesc*.

Cea mai gustată a fost partea a treia, compusă exclusiv din compozitori români. În *"Mama"* de I. Chirescu Serg. t. r. Al. Stoicescu a interpretat partea de solo cu multă duioșie, iar Serg. t. r. M. Ionescu cu un glas timbrat și cald a cântat *"Doina"* de T. Popovici.

După alte câteva bucăți populare de Vidu, Drăgoi, Baston și Elenescu, programul a luat sfârșit cu *"Țigani"* de Popescu Runcu, un continuu succes al basului M. Buciu.

Nu putem încheia aceste rânduri fără să relevăm surpriza ce a făcut publicului declamarea poeziei *"Ardealul"* de M. Rădulescu, din partea Sublt. M. Popescu.

Corzile inimilor noastre acordate la unison cu puternica poezie, au fost strunite cu dicăcie și multă artă de Sblct. M.

P. care le-a făcut să vibreze cu tărie la fiecare accent, la fiecare sențință.

Neuitată va rămânea seara de 15 Iulie c. în mintea și inima publicului blăjan, care pe aripi de sunet a fost înălțat pe cele mai înalte culmi artistice.

Prin acest concert, armata țării a câștigat o bătălie și pe frontul intern, ridicându-ne sufletele și răsădind în ele nădejdea că ea, armata noastră dragă, care știe să lupte deodată pe două fronturi, ne va duce la victoria finală și dreptatea totală pentru întreg neamul românesc.

I. Florea

Cercetașii Români și tineretul de azi

Numărul 11 (1 Iulie 1942) al publicației „1916—1919”, aduce un judicios articol al d. prof. Const. Nedelcu, fost director al Cercetașilor României Reținem și noi din el cele ce urmează:

[...] În cele de mai jos, vom prezenta, ca revelator în sens bun, un caz recent, dela un examen de bacalaureat și care mi s'a părut cu atât mai îmbucurător, cu cât mi-a reamintit atitudinii din cele mai laudabile din epoca de înflorire a cercetășiei noastre de odinioară.

În genere, bacalaureatul, cu drept cuvânt numit „examen de maturitate”, e foarte potrivit pentru a se evidenția profilul sufletesc al tineretului în momentul când, aproape de a împlini a doua decadă a vieții, trece spre învățământul superior, punte directă spre viața adultă.

Deși cerințele impuse de regulament privesc direct numai verificarea pregătirii intelectuale a absolvenților, educatorul experimentat găsește prilejul de a privi și în structura morală a candidaților, manifestată în conduita lor generală și în ținuta din fața probelor ce li se impun.

Iată, bunăoară, revelațiile unui examen din Limba franceză, vrednice de luare aminte cu atât mai mult, cu cât au survenit spontan, firesc, numai prin o ușoară

îndrumare și călăuzire a spiritelor cari s'au dovedit repede accesibile, docile, înțeleghătoare și avântate.

La proba scrisă, premergătoare examenului oral, potrivit cu dispozițiile existente, se dau două chestiuni, dintre cari candidații, — aci erau 30, 60 elevi și 20 eleve, dela cele două licee teoretice din localitate, — își aleg după plac una, spre elaborare. Ca substrat pentru lucrarea liberă cu subiect literar am dat să se trateze despre „Teatrul clasic și teatrul romantic francez”. De interes principal, cu posibilități de dezvoltare comparată, în sinteză, subiectul a fost primit cu satisfacție. S'a produs însă oarecare perplexitate și ezitare în alegerea lui după ce am publicat și chestiunea a doua, anume textul românesc menit să fie tradus în limba franceză de cei ce și-l aleg de bună voe, față de cel literar.

Vom reproduce aci acest text, nu numai pentru nobleța cuprinsului său, având analogii cu esența crezului cercetășesc cuprins în „Legea Cercetașului”, ci și pentru faptul că însăși natura lui etică superioară, a determinat fenomenul care s'a produs cu aceeași spontaneitate senină, cu care se produceau acțiunile bune ale cercetașilor din epoca de aur a instituției. Iată textul:

„Despre frumusețea morală”.

„Simțul moral ne face să distingem Binele de Rău, și să alegem Binele, de preferință față de Rău. El ne liberează de egoism, și creiază în noi conștiința datoriei.

Intocmai ca inteligența, simțul moral e susceptibil de a se desvolta prin educație, prin disciplină, prin voință.

Inteligența, voința și moralitatea sunt funcțiuni foarte învecinate unele cu altele. Dar simțul moral e mai însemnat decât inteligența. Când dintr'o ființă umană, din o colectivitate, din o națiune dispăre simțul moral: întreagă structura începe să se nărue.

În societățile sănătoase legile conduitei morale sunt întemeiate pe doctrina unică și eternă a moralei creștine.

Perfecțiunea sau Frumusețea Morală lasă amintire de neuitat asupra aceluia, care măcar și numai o singură dată a contemplat-o.

hotărâți ce a răsărit vreodată din sânul fraților noștri de dincolo, memoriei aceluia care la 1743, ridicându-se în mijlocul Dietei ungurești, cu glas impunător zicea: „De câteori e vorba de Români, nimeni nu-și înalță glasul pentru ușurarea lor”, — în memoria aceluia care avea curajul să spună Impăratului: „Națiunea Română, după număr întrece pe fiecare din cele 3 națiuni recepte și este corporațiunea cea mai mare în toată Transilvania: Națiunea Română întotdeauna a fost fidelă Majestății Tale: este necuviincios ca Națiunea Română în contra favorului ce i-l dă religiunea să aibă o situațiune politică mai dezavantajoasă decât Luteranii și Calvinii: nu se poate zice că națiunea Română nu are bărbați învățați și nobili: Națiunea mea, dacă nu ar avea nici un merit, totuș unindu-se cu biserica Romei, a ridicat statul decăzut al catolicilor și-l suține și'n ziua de astăzi” — ca un omagiu în fine memoriei unui asemenea bărbat și ca o modestă recunoaștere a muncii aceluia care i-a studiat viața și faptele și le-a reimprospătat generațiunilor tinere, subscrisul, zic în unire cu majoritatea comisunii de 6 din 7 membrii prezenți, propune decernarea premiului Statului Eliade Rădulescu de 5000 lei prețioasei lucrări a respectabilului Canonic Bunea”. Rezultatul, câteodată regretabil al voturilor nu a acordat atunci acestei scrieri premiul propus de 6 din 7 membrii ai comisuiunii premiilor: Academia însă în aceeași sesiune a ales

pe autorul ei membru corespondent, ca o afirmare a înaltei aprecieri ce făcuse despre talentul și calitățile științifice ale sale. Canonicul Bunea a publicat apoi la 1902 scrierea: *Vechile Episcopii Românești a Vadului, Geoagiului, Silvașului și Bălgradului*. În această scriere expune rezultatul studiilor sale asupra unor puncte din Istoria bisericească veche a Românilor de peste Carpați înainte de 1700. Într'un volum publicat în 1903 a adunat 10 discursuri funebre rostite întru lauda câtorva fruntași ai culturii românești de peste munți, în fruntea cărora stă fostul președinte al Academiei Române, Gheorghe Bariț; urmează apoi tratatul istoric și juridic despre: *Autonomia Bisericii Române Unite*. La 1904 publică un volum în care studiază — Ierarhia Românilor din Ardeal și Ungaria — înainte de încorporarea Ardealului în Impărăția Coroanei de Austria. Este un studiu critic asupra unor momente principale din istoria veche bisericească a Românilor de peste Carpați. Bogăția izvoarelor, în parte inedite, și agerimea critică cu care sunt analizate faptele istorice, fac pe autor să le arate într'o lumină adeseori nouă cu totul și contrar părerilor admise până acum. O continuare a acestei lucrări este scrierea despre: *Mitropolitul Sava Brancovici, apărută la 1906, scriere însă de polemică susținută cu alt distins membru al Clerului român de peste Carpați*. — S'a procedat la alegere. Din 26 de⁹⁾ voturi obține

⁹⁾ Idem — Ibidem — p. 203.

17. Canonicul Bunea¹⁰⁾ mulțumește Academiei pentru alegere, dar nu ajunge să-și rostească discursul de recepție. În ședința din 18 Noemvrie 1909 președintele Alex. Saligny anunța moartea noului academician¹¹⁾. Se delegează din partea Academiei Dr. C. I. Istrati și Ion Bianu, spre a participa la înmormântare¹²⁾. În ședința din 20 Noemvrie 1909 Dr. C. I. Istrati comunică Academiei că a asistat¹³⁾ la trista ceremonie dela Blaj, unde a fost foarte bine primit de Mitropolitul Victor Mihali de Apșa. „Ceremonia înmormântării — spune Istrati — a fost de o solemnitate impunătoare, făcută în mijlocul unui publicat de mii de oameni: clerici de amândouă bisericile, deputați, profesori, studenți universitari, școlari și mare mulțime de săteni”. — Doctorul Istrati a vorbit primul, în numele Academiei¹⁴⁾. În 12 Mai 1910 I. Bianu anunță că s'a primit dela Iacob Domșa textul discursului de recepție al lui A. Bunea: „Stăpânii Țării Oltului”¹⁵⁾. Ca operă postumă i se tipărește tot în colecțiile Academiei Române opera: *Istoria Românilor până la 1382*.¹⁶⁾

¹⁰⁾ Vol. XXIII, p. 9

¹¹⁾ Idem — vol. XXXII, p. 40.

¹²⁾ Idem p. 41.

¹³⁾ Idem p. 41-42.

¹⁴⁾ XXXII, p. 42-43.

¹⁵⁾ Idem, p. 169-170.

¹⁶⁾ Vol. XXXII, p. 59, 66, 72.

Ea ne atinge mai profund decât farmecul naturii, delicia artei, ori plăcerile științei. Ea sporște puterea inteligenței. Ea statornicește pacea și seninătatea între oameni.

Cu mult mai mult decât știința și arta, Frumusețea Morală este baza reală și eternă a civilizației și condițiunea fericirii în lume.

Să râvnim deci fără odihnă spre Frumusețea Morală.

După dictarea textului, am dat câteva explicații, și urma să începă elaborarea subiectului ales de fiecare. Dar însăși alegerea părea apăsătoare pentru candidați. Ca să li ajut a ieși din perplexitate li-am împărtășit că la clasificarea lucrărilor, esențială e calitatea lor, nu alegerea subiectului.

Era vădit că i-a impresionat cuprinsul nou, revelator, al textului, evocând viziunea unui ideal fermecător: Frumusețea Morală.

Ezitatea aceasta, stăpânită de grija de a alege: nu ceeace e mai ușor, ci ceeace e mai frumos și mai nobil, înălța în judecata mea valoarea acestui mănunchiu de tinereți sbuciumat pentru o nuanță de spiritualitate: așa precum de atâtea ori i-am veghiat și călăuzit în asemenea împrejurări pe cercetășii mei din timpul războiului 1916—1919, la București, la Solești, la Sculeni în Moldova refugiului și pribegiei eroice...

Evocarea amintirii acestei epoci de jertfă par'că a sugerat ieșirea din șovăire: o elevă, — care s'a dovedit apoi șefa acestei promoții — mă întrebă timid, îmbujorată la față, cu privirea înflăcărată: „Ar fi permis să dezvoltăm amândouă subiectele?“...

„Nu că e permis, am răspuns încântat, ci veți stabili un record care îi va umple de mulțumire pe toți cei ce privesc la tineretul României cu întreg focul pasiunii și încrederii lor părintești“.

A început lucrul, cu hărnicie onestă, cu zel avântat, cu însuflețire românească. Și s'a produs „miracolul“: profitând de cele două ore disponibile, 25% dintre candidați, — elevele aproape toate — au dezvoltat ambele subiecte, luând de bună voie asupra lor munca în plus, dincolo de ceeace li se cerea, și oboseala și riscurile: jertfă primită de bună voie, din entuziasmul dezinteresat pentru un ideal moral.

Am citat acest caz excepțional, convins că el constituie o dovadă caracteristică deosebit de binevenită în mijlocul îndoelilor asupra valenței spirituale a tineretului zilelor noastre sbuciumate, când din toate părțile pândește primejdia ispitelor vrăjmașe celor mai insidioase, celor mai amăgitoare, în timp ce râvna spre idealuri spirituale, spre frumusețea morală, spre perfecțiune, pare a fi cu totul uitată, acoperită de materialism ori de indolență vinovată.

Rămâne merit etern al cercetășiei faptul că a știut îndruma tineretul spre cel mai înalt ideal moral, nu teoretic, ci practic, dând prilej celor de toate vârstele de a sluji cu însuflețire acest ideal prin râvna zilnică spre „fapta bună“.

Toți cei ce au activat cândva în cercetășie își amintesc cu duioșie adâncă de timpul de atunci, ca de epoca de aur a existenței lor, sau ca de un paradis pierdut.

„Aurea prima sata est aetas“...

Cazul dat mai sus s'a petrecut la Blaj: însuși faptul acesta e caracteristic. Blajul fiind unanim cunoscut ca luminos leagăn

de spiritualitate românească în cel mai bun sens național și creștin.

Sunt în lumea ideilor fenomene, cari se produc cu aceeași regularitate, cu aceeași precizie, cu aceeași certitudine ca și fenomenele fizice. Din concluziunile lor se cristalizează adevărurile logice și valorile etice de valabilitate eternă. Acestea trăesc în conștiința tuturor oamenilor normali, uneori uitate, uneori acoperite de zgura impurităților furisate prin ispitirea „celui Viclean“, totuși, totdeauna prezente, cât timp ele sunt căutate, râvnite și păstrate cu iubire curată.

Pe adevărurile și pe valorile morale eterne se întemeiază echilibrul, pacea și fericirea lumilor, ca pe o temelie mai solidă decât stânca citată de cuvântul sfânt al Scripturii: „Tu es Petrus“...

București, la praznicul Sfinților Apostoli Petru și Pavel, patronul recoltelor școlare, anul Domnului 1942.

Știri mărunte

Personale. Ven. Ordinariat al Maramureșului a numit pe pâr. *Florian Sabou*, administrator parohial în Tămășești, la Noțig, în aceeași calitate.

Hotăriri ministeriale. Săptămâna aceasta, Marți și Miercuri, s'a ținut un *consiliu de miniștri* sub președinția d. *Mihai Antonescu*, desbătându-se mai multe probleme la ordinea zilei și luându-se și unele hotăriri de interes obștesc. Așa, s'a fixat prețul recoltei pe 1942: vagonul de grâu: 220 000 Lei, secară: 160.000 Lei; ovăs: 150.000 Lei; orz: 140.000 Lei. Pe-un răstimp de 2 luni s'a ridicat restricțiunea prețului maximal de vânzare a porumbului din recolta anului 1941. Consiliul a constatat că numai ministerul de Interne a dat din fondurile sale pentru biserici și școale (anii 1941—1943) opt sute milioane Lei. S'a mai ocupat apoi, între altele, același consiliu, și de situația preoților refugiați din Transilvania de Nord, pentru a-i ajuta, precum și de a fiilor de refugiați, dispunând să se mențină scutirea acestora de taxe școlare.

Relații diplomatice între Sf. Scaun și Finlanda. Guvernul finlandez declarând că dorește să stabilească raporturi diplomatice cu Sf. Scaun, acesta și-a dat cu plăcere învoirea la acele raporturi. În urma acestui fapt a și fost numit trimis extraordinar și ministru plenipotențiar al Finlandei la Vatican d. *George Achates Gripenberg*, care a și venit la Roma pentru slujba cu care a fost încredințat de cărmuirea țării sale.

Universitatea populară „Nicolae Iorga“ din Vălenii de Munte și-a redeschis cursurile de vară Dumineca trecută, în cadru de solemnități mari. Asta s'a făcut mulțumită stăruințelor dd. prof. *Dimitrie Pompeiu*, *Dr. Petre Topa* și *I. Ardeleanu*. În felul acesta s'a înțeles să se continue opera începută cu 34 de ani în urmă de cel cinstit sub numirea de Dascălul Neamului.

Locale. Dumineca viitoare, a zecea după Rusalii, va predica în catedrală pâr. *Dr. Augustin Tatar*, canonic mitropolitan.

— Luni, de praznicul S. Ilie, s'a slujit în catedrală un *parastas* pentru odihna sufletelor Regelui *Ferdinand* și a Reginei *Maria*. Actul sfânt l-a săvârșit I. P. S. pâr. *Valeriu Traian*, în sobor de preoți.

— Tot Luni, de ziua aviației, *aviatorii* din loc au aranjat, înainte de masă, pe Câmpul libertății, o serbare frumoasă cu *probe de sbor*, iar după amiază un reușit *festival* în Palatul Cultural. A luat parte foarte multă lume, în frunte cu Excel. Sa *Valeriu Traian Frențiu*, episcop și admin. apostolic.

Transferarea osemintelor unui sfânt. La Freiburgul Elveției a avut loc luna aceasta o ceremonie adânc impresionantă: au fost transportate, dela locul de odihnă de până acum, sub altarul principal al catedralei din loc, osemintele *Sf. Petru Canisiu* din Societatea lui *Isus*, declarat Dascăl al Bisericii de *Pius XI* în 1925. Actul sfânt l-a săvârșit *Preasf. Besson*. Cu acest prilej autorități bisericești și mirenești au rostit înălțătoare cuvântări ocașionale.

Preoți trecuți în veșnicie. Cercularul din urmă (V) al eparhiei de Nord aduce știrea că au adormit în Domnul frații în *Hristos*: *Paul Fetti*, paroh-protopop onorar în Iadăra, la 31 Maiu c., în anul 55 al vieții și 31 al preoției, și *Augustin Buteanu*, administrator parohial în Petea, la 14 Iunie c., în anul 39 al vieții și 17 al preoției. — Facă-le Domnul parte cu slugile sale cele bune!

Comisia de verificare a publicațiilor periodice. *Comunicat*: Deși s'au adresat numeroase invitații către publicațiile periodice, și îndeosebi celor din provincii, s'a constatat că acestea nici până acum nu s'au conformat înaltului Decret Nr. 1507/1938 referitor la depunerea actelor necesare apariției lor. În consecință, se dă publicațiilor respective ca ultim termen pentru depunerea actelor cerute în menționatul Decret 15 August 1942. Publicațiile cu tiraj mai mare de cât 7500 exemplare, vor înainta și actul de constituire în societate anonimă. Publicațiile care nu se vor conforma până la 15 August a. c., acestei hotărâri, se vor considera suspendate pe data de mai sus. — Șeful Cenzurei Presei, Major Magistral D. D. Athanasie.

MITROPOLIA ROMÂNĂ UNITĂ — BLAJ

Nr. 4808/1942.

**Catedre vacante
la școlile secundare române unite
din Blaj**

A) ȘCOLI DE BĂIEȚI

I. *Liceul teoretic „Sf. Vasile cel Mare“*:

1. L. Germană.
2. L. Germană.
3. Matematici.

II. *Școala Normală*:

1. Istorie.
2. Șt. Agricole.

III. *Liceul Comercial*:

1. Mărfuri — Șt. Naturale.
2. Desen — Caligrafie.
3. Muzică — Educație fizică.

B) ȘCOLILE DE FETE

Liceul teoretic „Sf. Ecaterina“:

1. L. Germană.
2. Istorie.

II. *Școala Normală*:

1. L. Italiană.
2. Matematici.
3. Educație Fizică.
4. Medicină.
5. Țesut.

III. *Liceul Comercial*:

1. L. Germană.
2. L. Italiană.

IV. *Școala Urbană de Gospodărie gr. I*:

1. Bucătărie.
2. Menaj.
3. Un post de pedagogă.

V. *Școala de Aplicație de pe lângă Școala Normală de fete*:

1. Postul VI de învățătoare.

Cei cari doresc să ocupe ca suplinitori vre-una din aceste catedre, trebuie să îndeplinească condițiile cerute de Legea generală a învățământului secundar precum și condițiile legii speciale care regulează raporturile dintre școlile confesionale române și Ministerul Culturii Naționale.

Cererile însoțite de acte (Extras de naștere și de botez, certificat de studii, numiri anterioare și de serviciu) se vor înainta Mitropoliei Române Unite din Blaj, până la data de 15 August 1942.

Blaj, din ședința consistorială ținută la 15 Iulie 1942.

ep. *Valeriu Traian*
Administrator Apostolic al Arhidiecezei
de Alba-Iulia și Făgăraș